

DR. PHD VINCZE-LENDVAI EDINA:^{*} Balatonszárszó imázsvizsgálata

Abstract

Near the Lake Balaton there are a lot of little or bigger villages. I chose one of their numbers: Balatonszárszó, to make its image-analysis. First I made a secondary research, and then I made a questionnaire examine. I filled it with 100 – people. The main results are: the most of people have heard about Balatonszárszó, 60% of them know where it is. People know József Attila and his death – connecting to Balatonszárszó, but really few questionnaire-filler have heard about the SDG-movement and the “szárszói meeting in 1943”.

1. Bevezetés

Az elmúlt 10 évben szinte minden nyáron Balatonszárszón töltöttem 2–3 hetet, így alkalmam volt megismerni ezt a hangulatos kis balatoni falut. Láttam, hogyan szépül, fejlődik, így nem véletlen, hogy ezen értekezés vizsgálatának tárgyául választottam.

A 2182 főt számláló település a Balaton déli partján, Balatonföldvár és Őszöd között helyezkedik el, a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás 13 településének egyikeként. Nevének hallatán több dologra is asszociálhatunk: József Attilára, a Soli Deo Glória mozgalomra, illetve a '43-as szárszói találkozóra.

Az elmúlt években a belföldi turizmus iránti gyengülő kereslet miatt csökkent a nagyközségebe érkező fizetővendégek száma. A falu vezetősége többféle módon szeretné visszacsalogatni a turistákat, pl.: új programokkal, rendezvénysorozatokkal, sporteseményekkel.

Munkám során célul tűztem ki, hogy megismerjem a potenciális vendégek véleményét erről a nyaralóhelyről. Ennek érdekében kérdőíves felmérést végeztem, melynek során megismertem a településről kialakult imázst.

2. Balatonszárszó bemutatása

2.1. A település kialakulása, nevének létrejötte

A régészeti kutatások során feltárt leletek alapján megállapítható, hogy a településen az újkőkorban, a neolitikumokban (i. e. 7–4. évezred) már volt ember, s a késői rézkorban, i. e. 2100 körül már megindult az élet (Sági–Cséby 1990.).

Az M7-es autópálya építését megelőző vizsgálatok (2001-ben) egy török kori falu maradványait, valamint egy, a XIII. században épült templom alapfalait, illetve a közelébe temetettek sírjait tárták fel (www.balatonszarszo.hu [a]).

A község régi elnevezése: Szárazaszó – az „aszó” jelentése völgy –, azaz száraz völgy volt. A török hódoltság idején már Szársó néven illetik, a XIX. századi térképeken pedig Szárszó néven szerepel. 1922-ben kapta meg a Balaton előtagot (Reóthy 1990a).

2.2. Balatonszárszó irodalmi, történelmi kapcsolódású eseményei

2.2.1. Balatonszárszó és József Attila

József Attila 1937. december 3-án ebben a községben lelte a költő a halálát. A már régóta orvosi segítségre szoruló József Attila egészségi állapotán tovább rontott Kozmutza Flóra iránt érzett viszonzatlan szerelme. A szanatóriumi kezelés sem segített már rajta, így 1937.

^{*} Főiskolai docens – Szegedi Tudományegyetem Mémnöki Kar.

november 4-én Balatonszárszóra került, ahol a nővérei, Eta és Jolán gondoskodtak róla. A végzetes este előtti napon meglátogatták őt barátai, pályatársai, akik állás reményével kecsgették a költőt. Másnap délelőtt leveleket írt barátainak, szerelmének, orvosának. A 19.35-kor induló 1284. számú tehervonat – amely halálra gázolta – nem volt benne a menetrendben, így a mai napig nem tisztázott a véletlen baleset vagy öngyilkosság kérdése. A költőt először Balatonszárszón temették el, majd 1942-ben a Kerepesi temetőben, Budapesten (Balogh 1970, N. Horváth 1980, www.wikipedia.hu [a], www.wikipedia.hu [b]).

2.2.2. Balatonszárszó és a Soli Deo Gloria mozgalom

A református egyház 1921-es balatonkiliti találkozájának nagy alakja volt Töltéssy Zoltán. Az ő javaslata volt egy református szellemű diákszövetség létrehozása. A társulás elnevezése, a Soli Deo Gloria, nem más, mint Kálvin jelmondata, a reformáció helvét ágának egyik alaptétele. Jelentése: Egyedül Istené a Dicsőség. Elsősorban teológusok, egyetemi hallgatók lehettek a tagjai, majd középiskolásokra is kiterjedt a munkájuk. Országsszerte hoztak létre olyan intézményeket, alapítványokat, amelyek a tehetséges, de szegény diákok tanulását segítették elő. 1928-ban vásárolták meg a szárszói Nefelejts villát, a hozzá tartozó nadrágszűj parcellával együtt, majd tovább bővítették a területet, ami a '40-es években már ötholdas üdülőteleppé nőtte ki magát. Lehetővé vált a diákok számára az olcsó nyaralás. A bibliamagyarázatok hallgatása, a zsoldárok éneklése mellett természetesen volt lehetőség játéokra, fürdőzésre, kirándulásra is. Emellett nyaranta előadás-sorozatokat, konferenciákat tartottak, ahol számos író, tudós, közéleti személyiség fejtette ki gondolatait. Az 1950-ben az SDG Szövetség – a többi hasonló jellegű egyesülethez hasonlóan megszűnt. Az épületet államosították, a SZOT rendelkezett vele. 1952-ben a Földművelésügyi Minisztérium és az Állami Egyháziügyi Hivatal képviselői leltárba vették a telephelyet, ami egyúttal a konferenciahely megszűnését is jelentette. Jelenleg a régi „Telep” helyén áll a 2004-ben átadott SDG Református konferenciaközpont (Balom 2008, Magyar Nagylexikon 2003, www.sdgszarszo.hu [a], www.wikipedia.hu [b]).

2.2.3. Balatonszárszó és az 1943-as szárszói találkozó

1943. augusztus 23. és 29. között zajlott le a leghíresebb SDG konferenciára, melyet a diákszövetség mellett a Magyar Élet Kiadó (Püski Sándor vezetésével) könyvbarátainak társasága is szervezett. A rendezvényen 500-600 fő vett részt: a diákok mellett a paraszti származású és iparos fiatalok is jelen voltak. Az előadásokat elsősorban a népi írók, valamint a baloldali értelmiségiek tartották. Mindenki szabadon elmondhatta nézeteit, ez adta a konferencia igazi jelentőségét. Néhány ismertebb név az előadók közül: Németh László, Erdei Ferenc, Kodolányi János, Karácsony Sándor, Darvas József. Bár az előadásokról nem készült jegyzőkönyv, gyakran tudósított róla a korabeli sajtó, így az ország minden területére eljutott a híre. A találkozó után az SDG Szövetség munkája még jelentősebb lett az ellenállásban (Ázsóth 1990, Balom 2008, Magyar Nagylexikon Kronológia 2006, www.sdgszarszo.hu [a, b]).

3. Imázsvizsgálat

A régió- és településmarketingnek – mely a múlt század második felében alakult ki –, a szakirodalomban többféle definícióját, értelmezését olvashatjuk. Mészáros (1997) fejlődésnek, Kozma (1995) módszernek, míg László (1998) eszköznek tekinti. Piskóti et al. (2002) szerint bármelyik definíciót is fogadjuk el, a régió és településmarketing feladata a terület versenyképességének, előnyeinek, vonzerejének feltárása, ezek megvalósításának elősegítése, valamint kommunikálása a gazdasági, fejlesztési célok elérése érdekében.

Ha marketingről beszélünk, akkor kell, hogy legyen termékünk, amit el szeretnénk adni, és vevőnk is, aki ezt meg szeretné vásárolni. Vevőknek tekinthetjük a helyi lakosságot, az üzleti élet szereplőit, valamint a turistákat (László, 1998). A termék pedig nem más, mint maga a terület: település, város, falu, mely egyrészt jellemezhető az adott tulajdonságaival, másrészt pedig a róla kialakult képpel, imázssal. Az image összetevői (Piskóti et al. 2002):

- gazdasági image,
- társadalmi image,
- ökológiai image,
- kulturális image.

A társadalmi imázst a helyi lakosság, a területen kívüli lakosság, a vállalkozások, illetve a politikai szervezetek alapján elemezhetjük.

4. Anyag és módszer

Munkám során primer és szekunder kutatást végeztem. A szakirodalom idevágó fejezeteinek áttanulmányozása után kezdtem hozzá a település imázsvizsgálatához. A négyféle lehetőség közül a társadalmi imázsvizsgálatot választottam, azon belül is a nem az adott településen élő lakosság véleményére voltam kíváncsi. Ennek érdekében egy kérdőívet készítettem, amelyet az alábbi főbb részekből állt:

- a település ismertsége,
- a településhez kapcsolódó kulturális, történelmi események ismertsége,
- Balatonszárszó véleményezése,
- demográfiai kérdések.

A kérdőívet 100, különböző korú, nemű, iskolai végzettségű és lakóhelyű vizsgálati alannyal tölttettem ki. A kitöltetés személyesen, illetve elektronikus úton történt. A vizsgálat nem reprezentatív. Az adatokat Statistica program segítségével dolgoztam fel.

5. Eredmények és értékelésük

A kérdőívek kiértékelése

A vizsgálatban résztvevők az alábbi demográfiai megoszlást mutatták (1. táblázat):

1. táblázat. A vizsgálatban résztvevők demográfiai változók szerinti megoszlása

Változó	Válaszadók megoszlása (%)
Nem: Férfi / nő	38 / 62
Kor: 18-23 / 24-60 / 60-	26 / 58 / 16
Iskolai végzettség: Alapfok / középfok / felsőfok	11 / 38 / 51
Régió: Dél-A. / Észak-A. / egyéb	82 / 12 / 6
Településtípus Város / falu	69 / 31

A kérdőív első részében Balatonszárszó ismertségét kutattam. A válaszok alapján megállapítható, hogy a megkérdezettek:

- 94%-a hallott már róla,
- 66%-a tudja, hogy hol található,
- 59%-a tudja, hogy hogyan lehet a legkönnyebben eljutni a településre.

A település megközelíthetőségét firtató kérdésre a válaszadók egy része a járművet (vonat, autóbusz, gépkocsi) nevezte meg, míg egy másik részük az útvonalat írta le (pl. M7-es autópálya, Szeged–Dunaföldvár–Siófok–Balatonszárszó).

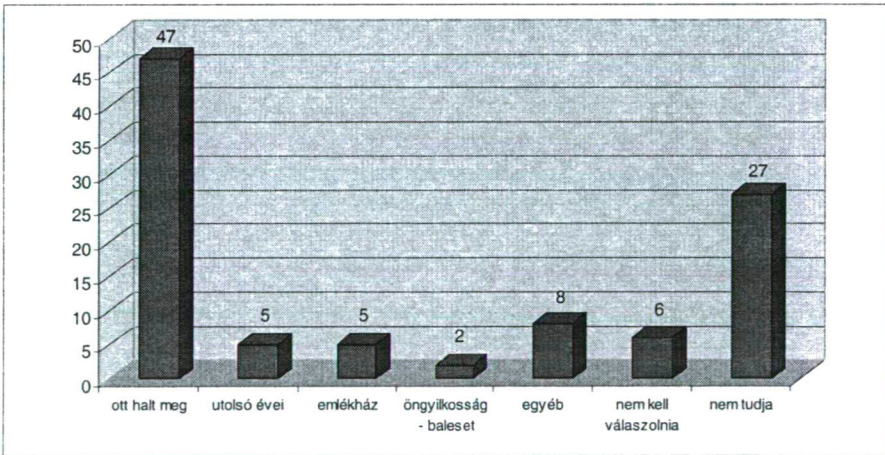
Az a 6 fő, aki – bevallása szerint – még soha nem hallotta a település nevét, faluban élő, alacsony végzettségű idős férfiak, illetve nők voltak.

A második szakaszban a nagyközséghez kapcsolódó kulturális, történelmi eseményekről faggattam a kutatás alanyait.

A József Attilával kapcsolatos emléket a megkérdezettek 68%-a tudta felidézni, az 1. ábrán látható megoszlásban.

Az egyes demográfiai jellemzőkkel bíró csoportoknál az alábbi arányban tudták a jó választ:

- Nők (70%) – férfiak (63%),
- Fiatal (53%) – 24–60 közötti (75%) – idős (62,5%),
- Alapfokúak (45,5%) – középfokúak (63,2%) – felsőfokúak (76,4%),
- Városiak (72%) – falusiak (58%).

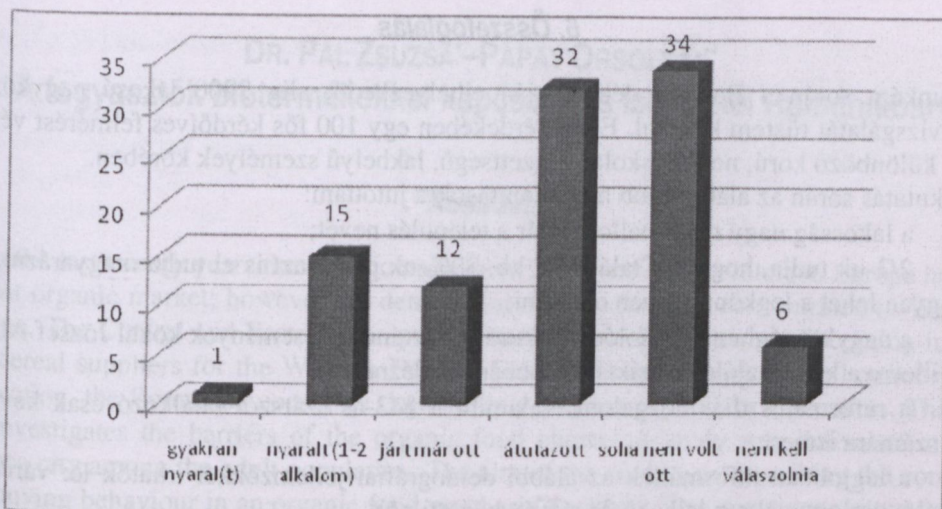

1. ábra. József Attila és a település közti kapcsolat – a megkérdezettek válasza alapján (n = 100)

A legtöbben – helyesen – a költő halálát kapcsolták a település nevéhez, volt, aki felvette a baleset vagy öngyilkosság kérdését is. Öten tudták, hogy jelenleg emlékház található a faluban, míg néhányan a nővéreire, illetve a szanatóriumi kezelésére asszociáltak.

A korábbiakban említett Soli Deo Gloria mozgalomról mindössze 8 fő hallott, és közülük is csak öten tudták, milyen összefüggés van a nagyközség és a mozgalom között. Szintén kevesen emlékeztek a szárszói találkozóra, összesen 14-en válaszolták azt, hogy már hallottak róla, de közülük csak hatan tudtak pontos részletekkel szolgálni. Mindkét kérdésnél a városi, diplomás, 24 és 60 év közötti nők jeleskedtek a válaszadásban.

A kutatás harmadik részében Balatonszárszó véleményezésére kértem fel a válaszadókat. Ezt természetesen csak azok tudták megtenni, akik rövidebb-hosszabb időt töltöttek már a településen (2. ábra).

2. ábra A válaszadók megoszlása a településen való megfordulásuk alapján (n=100)

A fenti diagram adatai alapján megállapítható, hogy csak 28 személy tud igazán véleményét nyilvánítani a témában. Közülük csak 25 élt ezzel a lehetőséggel. A kérdőívben felsorolt állításokat kellett 1–5-ig pontozni aszerint, hogy mennyire értenek vele egyet. A kapott átlagpontszámokat és a szórásokat a 2. táblázatban összegeztem.

2. táblázat. Az egyes állítások átlagpontszámai, szórásai (n = 25)

Állítás	Átlagpontszám	Szórás
A település nyugodt, pihenésre kiválóan alkalmas.	3,92	0,88
A városkép rendezett.	4,00	0,93
Elegendő program van a nyaralók számára.	3,47	1,12
Rossz idő esetén is hasznosan el lehet tölteni az időt.	3,25	1,25
A környékbeli települések programjai jobbak.	3,61	0,98
A település szolgáltatásai megfelelő színvonalúak.	4,05	0,79
A nagyközség strandja jó minőségű.	3,77	1,03
A település bárki számára kellemes nyaralást biztosít.	4,39	0,72
Szívesen töltöm itt máskor is a nyaralást.	3,68	1,25
Szívesen ajánlom a települést másoknak is.	3,96	1,20

A pontszámok alapján kiderül, a válaszadók összességében elégedettek a településsel.

A legpozitívabb vonásnak az alábbiak tekinthetők:

- A nyaralóhely bármely korosztály számára ajánlott,
- A szolgáltatások színvonala jó,
- A falukép rendezett.

A legkevésbé pedig a következőkkel vannak megelégedve a válaszadók:

- A programok kevésnek bizonyultak,
- Rossz idő esetén a vendégek nem tudták tartalmasan eltölteni az időt,
- Ugyanakkor a szomszédos települések programkínálatát sem ismerik.

Az utolsó három állítás alapján elmondható: akik már nyaraltak ott, nem feltétlenül mennének vissza, de szívesen ajánlják másoknak.

6. Összefoglalás

Munkám során a Balaton déli partján elhelyezkedő, alig 2200 lakosú nagyközség imázsvizsgálatát tűztem ki célul. Ennek érdekében egy 100 fős kérdőíves felmérést végeztem – különböző korú, nemű, iskolai végzettségű, lakhelyű személyek körében.

A kutatás során az alábbi főbb megállapításokra jutottam:

- a lakosság nagy része hallotta már a település nevét;
- 2/3-uk tudja, hogy hol található, kb. 30%-uk pedig azt is el tudja magyarázni, hogyan lehet a legkönnyebben odajutni;
- a nagyközséghez kapcsolódó kulturális, történelmi események közül József Attilát, illetve a költő halálát tudták a legtöbben felidézni;
- a református diákmozgalom, valamint a §43-as szárszói találkozó csak kevesek számára ismert;
- a legjobban informáltak az alábbi demográfiai jellemzőkkel írhatók le: városban élő, diplomával rendelkező 24–60 év közötti nők.

A fentiek alapján az alábbiakat tudom a falu vezetőségének megfontolásra javasolni:

- fektessenek nagyobb hangsúlyt a József Attilához kapcsolódó rendezvények (pl. Zenés Vers Hete) propagálására;
- keltsék fel az emberek kíváncsiságát, ismerjék meg a többi történelmi jelentőségű eseményt is;
- az átlagpontok – valamint a személyes tapasztalatom alapján – mindenképp javaslom a programok bővítését, elsősorban a gyerekek számára.

Irodalomjegyzék

- Ázsóth Gy. (1990): Az 1943-as szárszói találkozóról. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa, 305–310. p.
- Balogh L. (1970): József Attila, Gondolat Kiadó, Budapest.
- Balom Zs. B. (2008): Balatonszárszó művelődése a XX. században. Szakdolgozat. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Vitéz János Kar.
- Kozma G. (1995): Városmarketing mint a helyi gazdaságfejlesztés lehetséges eszköze. Tér és Társadalom, 9. évfolyam, 1–2. szám, 37–54. p.
- László É. (1998): Városmarketing. Phare Program Kiadvány. Szolnok, 1998.
- Magyar Nagylexikon (2003): Soli Deo Gloria Szövetség. 16. kötet 145. p., Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest.
- Magyar Nagylexikon Kronológia (2006): 1943-as szárszói találkozó. 2. kötet 1285. p., Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest.
- Mészáros B. (1998): Településmarketing. Marketing & Menedzsment 4. szám 4–10. p.
- N. Horváth B. (1980): József Attila. Élet-Mű-Kalauz 4. Mikszáth Kiadó, Horpács.
- Piskóti I.–Dankó L.–Schupler H. (2002): Régió és településmarketing. KJK. – Kerszöv Kiadó, Budapest.
- Reöthy F. (1990a): Szárszó neve. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa, 11. p.
- Reöthy F. (1990b): Szárszó XX. századi története. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa, 117–129. p.
- Sági K.–Cséby G. (1990): Balatonszárszó régészeti emlékei. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa, 63–75. p.
- <http://www.balatonszarszo.hu/index.php?fo=1&al=2> (a) letöltve: 2009. július 31.
- http://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Attila (a) letöltve: 2009. július 31.
- <http://hu.wikipedia.org/wiki/Balatonsz%C3%A1rsz%C3%B3> (b) letöltve: 2009. július 31.
- <http://www.sdgszarszo.hu/index.php?id=20080206tortenelem> (a) letöltve: 2009. július 31.
- http://www.sdgszarszo.hu/index.php?id=200802071943_konferencia (b) letöltve: 2009. július 31.